

РОЗДІЛ 6

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

УДК 331.5.024.54:330.59(045)

Синицька О. І.

Хмельницький національний університет

МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Досліджено основні принципи і напрями формування, забезпечення та реалізації соціальної сфери в Україні, проаналізовано фінансові механізми, інструменти та дії держави, спрямовані на виконання своїх основних соціальних функцій: вплив на ринок праці і безробіття, регулювання соціально-трудових відносин між роботодавцями та найманими працівниками, запобігання надмірної диференціації доходів, забезпечення соціального захисту окремих категорій населення щодо реалізації соціальної політики. Також запропоновано механізми та інструменти корпоративної культури як основи формування та ефективізації соціальної політики України

Ключові слова: соціальна політика, соціальні функції, ринок праці, корпоративна культура, безробіття, соціально-трудові відносини, механізми й інструменти реалізації соціальної політики.

Соціальна політика – це один з найважливіших напрямів державного регулювання економіки, органічна частина внутрішньої політики держави, спрямованої на забезпечення добробуту й усебічного розвитку його громадян і суспільства загалом. Значення соціальної політики визначається її впливом на процеси відтворення робочої сили, підвищення продуктивності праці, освітнього й кваліфікаційного рівня трудових ресурсів, на рівень науково-технічного розвитку продуктивних сил, на культурне і духовне життя суспільства. Соціальна політика, спрямована на поліпшення умов праці й побуту, розвиток фізкультури і спорту, сприяє зниженню захворюваності й тим самим відчутно впливає на скорочення економічних втрат у виробництві.

Постановка проблеми. Стабілізація економічного розвитку неможлива без формування соціально здорового суспільства. Поєднання проблем розвитку ринкових відносин з посиленням уваги до соціальних питань створює необхідні передумови для економічного оздоровлення, стабільного становища людини впродовж усієї трудової діяльності й після її завершення. Зрештою, економічне зростання і підвищення народного добробуту – це взаємопов'язані процеси. Оцінюючи соціально-економічну ситуацію в нашій країні за допомогою названих індикаторів, можна зробити висновок про те, що курс реформ не супроводжувався цілеспрямованою соціальною політикою. Держава, по суті, припинила контролювати найважливіші соціальні процеси. Замість цього час від часу ухвалювалися кон'юнктурні популістські рішення, що лише посилювали недовіру до влади й до перетворень, які вона впроваджувала. Соціально необґрунтований курс реформ і послаблення державного регулювання економіки обернулися найтяжчою кризою усієї соціальної сфери. Соціальна ціна реформ виявилася дуже високою для більшості українців, які багато в чому зазнали неправних втрат.

З урахуванням вищесказаного, безумовно, необхідні активні дії держави, спрямовані на виконання її основних соціальних функцій: вплив на ринок праці і безробіття, регулювання соціально-трудових відносин між роботодавцями та найманими працівниками, запобігання надмірній диференціації доходів, забезпечення соціального

захисту окремих категорій населення, проте протиріччя, що виникли в умовах переходу до ринку, різке падіння життєвого рівня основної маси населення, глибока диференціація населення за доходами, за рівнем споживання, зниження тривалості життя актуалізують проведені дослідження та окреслюють пошук дієвих механізмів та інструментів реалізації й ефективізації соціальної політики в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблем демографії, соціального захисту населення, соціальних гарантій, соціального захисту вразливих груп населення, соціально-трудових відносин, безробіття присвячено праці багатьох вчених. Серед зарубіжних вчених вагомий внесок у дослідження соціальних проблем зробили А. Сміт, А. Аткинсон, Дж. Гелбrait, Н. Барр, Х. Ламперт, Л. Роулз, Ю. Хабермат, Ф. Хайск, А.Ф. Зубкова, В.А. Іонцев, С.В. Кадомцева, В.В. Куликов, Н.М. Рімашевський, В.Д. Роїк, О.В. Ромашов та ін., а також вітчизняні вчені: Н.П. Борецька, Л.І. Безтелесна, О.А. Грішнова, В.Г. Єременко, Б.Г. Збишко, А.М. Колот, О.С. Лісогор, Е.М. Лібанова, В.М. Нижник, Г.Г. Осадча, Г.Я. Ракитська, М.В. Семикіна, М.С. Широкова, Г.М. Юрчик, Д.М. Ядранський.

Виклад основного матеріалу. Корпоративна культура є важливою складовою стратегії соціального розвитку соціально-економічних систем в умовах трансформації економіки і соціальної сфери України. Вона має тісний зв'язок із соціально-виробничою сферою корпорації і сприяє регулюванню соціальних відносин макро- та мікроколективів на основі спільно прийнятих принципів трудової взаємодії. Досвід зарубіжних країн в цій галузі свідчить про авангардну роль великих національних корпорацій у пропаганді та запровадженні моделі соціального ринкового господарства, наданні соціального вектора корпоративно-му управлінню.

В умовах трансформації економіки Україна зіткнулася з необхідністю нейтралізувати гостроту соціальних процесів у суспільстві шляхом розвитку соціально відповідального корпоративного менеджменту і виявлення фінансових можливостей корпорацій щодо розширення соціальної інфраструктури, підвищення добробуту населення, поліпшення умов його праці. Отже, в сучасних умовах корпора-

тивна культура з її цінностями та уявленнями стає ефективним провідником ринкових перетворень у суспільстві, підґрунтям для реалізації ефективної стратегії соціальної політики, потужним чинником, який допомагає корпорації адаптуватися до умов ринкової економіки. Запровадження основних положень ефективної соціальної політики визначається механізмами її формування та реалізації, де рівень корпоративної культури відіграє дуже важливе стратегічне значення.

Правильно побудована соціальна політика, яка використовує обґрунтовані цілі, принципи і напрямки формування й розвитку корпоративної культури, розглядається як важлива детермінанта, що забезпечує ефективне функціонування стратегій розвитку підприємств та окремих галузей економіки господарського комплексу України. За своєю сутністю соціальна політика апелює до необхідності розвитку корпоративної культури як одного з важливих інструментів реалізації її основних положень, цінностей, норм, ідей, правил, принципів задля досягнення головних стратегічних цілей розвитку, поліпшення якостей трудового життя працівників, його конструктивної соціально-психологічної та трудової адаптації до нових ринкових умов, самореалізації особистості кожного працівника, його успішного професійно-особистісного становлення на засадах корпоративного менеджменту (рис. 1). Шлях розвитку соціальної політики, що Україна обрала в перехідному періоді, передбачає розбудову соціально орієнтованої ринкової економіки.

Рис. 1. Узагальнена схема складових соціальної сфери

Сутність розвитку соціальної політики полягає в оптимальному поєднанні принципів ринкової організації господарства й принципів соціальної справедливості. Основна роль у досягненні цієї мети належить державній соціальній політиці, її здійснення на стадії ринкових перетворень ускладнюється поглибленням економічної та соціальної кризи, занепадом соціальної сфери, різким зниженням соціальних та матеріальних умов життя населення. У Конституції України визначено, що соціальна держава – це держава, яка послідовно проводить політику, спрямовану на захист прав людини. А ст. 1 проголошує, що «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [1], при цьому в Законі України «Про соціальний діалог в Україні» зазначається, що соціальний діалог є процесом визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами соціального діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців та органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин [2].

Метою соціальної політики є створення умов для розвитку та оптимального функціонування соціальних відносин, всебічного розкриття творчого

потенціалу особистості, досягнення в суспільстві соціальної злагоди, стабільності та соціальної цілісності. Також мета соціальної політики полягає у вирішенні суперечностей суспільного, соціального розвитку, які гальмують процес формування соціально орієнтованої економіки, становлення середнього класу, соціальної мобільності, утвердження дієвих механізмів соціального життєзабезпечення людини як головного суб'єкта соціального розвитку (табл. 1).

Таблиця 1

**Альтернативи пріоритетів,
що визначають тип соціальної політики**

Державні механізми регулювання соціальних процесів	Ринкові механізми регулювання соціальних процесів
Подолання бідності	Скорочення безробіття
Родина (домогосподарство)	Особа
Підтримка малозабезпечених верств населення	Становлення середнього класу
Бюджетне фінансування соціальних потреб	Страховання як основний спосіб фінансування соціальних потреб
Високий рівень розшарування суспільства	Незначна нерівність в суспільстві

З огляду на зазначене завдання соціальної політики полягає у: забезпеченні чіткого функціонування всієї системи соціально-політичних інститутів, які є суб'єктами такої політики; здійсненні координації узгоджувальної діяльності різних елементів системи, усвідомленої спрямованості їх зусиль; формуванні оптимального співвідношення та підтримання необхідних пропорцій між ними; приведенні різноманітних дій усіх її учасників до стрункої системи; спрямуванні різних форм, методів, засобів на одержання очікуваних результатів. Головним завданням соціальної політики є досягнення відповідності, адекватності цілеспрямованої діяльності її суб'єктів вимогам об'єктивних закономірностей суспільного прогресу, сучасній логіці розвитку цивілізації щодо створення соціального буття. Виділяють чотири складові соціальної політики: держава (законодавча, виконавча, судова влада), ринок, сім'я та громадські організації [5]. Зведений бюджет України є сукупністю усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи України. Принципи побудови бюджетної системи регулюються бюджетним законодавством і залежать насамперед від її адміністративно-територіального поділу. Взаємовідносини між різними складовими бюджетної системи визначаються рівнем розвитку демократичних засад у державі. Зведений бюджет України включає Державний бюджет України, бюджет Автономної Республіки Крим і місцеві бюджети. Державному бюджету належить центральне місце в системі державних фінансів. Він охоплює всі сфери економічної діяльності держави. За своєю сутністю бюджет характеризує фінансове становище держави. Проте бюджет – дуже складна економічна категорія, до якої не можна підходити однозначно, як і використовувати його показники без детального аналізу структури бюджетної системи держави. До централізованих та децентралізованих фондів України цільового призначення належать Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування, Фонд сприяння зайнятості, Фонд конверсії, Валютний фонд, позабюджетні фонди місцевих органів самоврядування. Вони певною мірою доповнюють державний бюджет, проте специфіка їх полягає у

тому, що ці фонди мають тільки цільове призначення й на інші цілі не використовуються. По суті, перелічені фонди є новою складовою державних фінансів України, яка перебуває на стадії становлення. Загалом все складає фінансовий фундамент забезпечення соціальної політики України.

В межах проведених досліджень необхідним було проаналізувати видатки Зведеного бюджету України на соціальну сферу (табл. 2), видатки Державного Бюджету України на соціальну сферу за досліджуваний період з 2003 до 2013 р. (табл. 3), видатки місцевих бюджетів України на соціальну сферу (табл. 4).

Враховуючи те, що соціальна політика націлена на подолання бідності; створення безпечних і комфортних умов для життя громадян; боротьбу зі злочинністю й корупцією; підтримку молодих, соціально незахищених та багатодітних сімей; поступове забезпечення соціальним житлом тих, хто цього потребує; створення нових робочих місць та можливостей для реалізації своїх здібностей кожною людиною; реалізацію європейського вибору [6].

Соціальна політика для досягнення своїх цілей може використовувати певний набір інструментів, застосування та поєднання яких допомагають вирішити

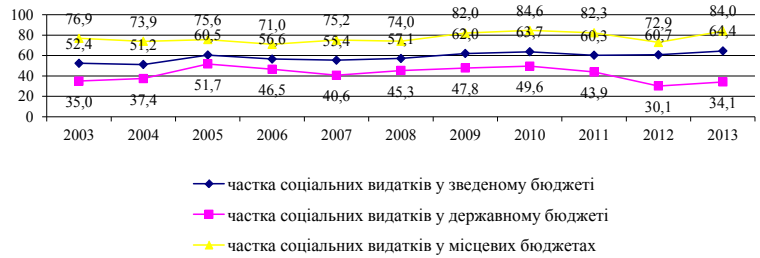

Рис. 2. Динаміка частки видатків соціального спрямування в структурі зведеного, державного та місцевих бюджетів України

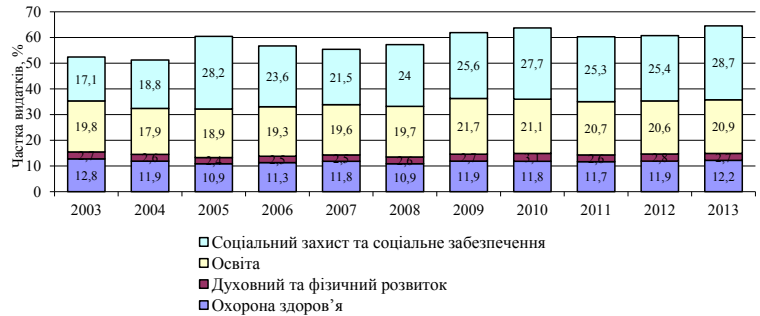

Рис. 3. Динаміка соціальних видатків Зведеного бюджету України, 2003–2013 рр.

Таблиця 2

Видатки Зведеного бюджету України на соціальну сферу, млн грн [3]

Напрями видатків	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Охорона здоров'я	9708,2	12159,4	15476,5	19737,7	26717,6	33559,9	36564,9	44745,4	48856,6	58453,9	61569,5
Духовний та фізичний розвиток	2052,5	2 695,9	3449,8	4328,4	5687,8	7916,1	8330,2	11525,4	10754,3	13639,6	13661,0
Освіта	14977,7	18333,2	26801,8	33785	44333,6	60959,4	66773,6	79826	86250,7	101560,9	105534,1
Соціальний захист та соціальне забезпечення	12953,2	19310,5	39940,2	41419,9	48517,3	74069,7	78775,4	104534,9	105427,9	125306,9	145062,4
Всього видатків на соціальну сферу	39691,6	52499	85668,3	99271	125256,3	176505,1	190444,1	240631,7	251289,5	298961,3	325827,0

Таблиця 3

Видатки Державного бюджету України на соціальну сферу, млн грн [3]

Напрями видатків	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Охорона здоров'я	2351,8	3447,8	3508,1	4099,7	6321,0	7365,5	7535,0	8759,0	10193,7	11358,5	12879,2
Духовний та фізичний розвиток	645,1	1006,8	1273,7	1389,6	1987,7	2917,6	3216,7	5165,5	3830,2	5084,0	5111,7
Освіта	5735,7	7200,0	9932,8	12122,1	15149,7	21554,3	23925,7	28807,5	27231,9	30243,2	30942,9
Соціальний захист та соціальне забезпечення	6815,6	12173,3	31604,2	30284,0	29220,3	50798,3	51517,6	69311,3	63533,4	72254,4	88547,2
Всього видатків на соціальну сферу	15548,2	23827,9	46318,8	47895,4	52678,7	82635,7	86195	112043,3	104789,2	118940,1	137481,0

соціальну проблему комплексно; попереджають її виникнення в майбутньому та впливають на вже наявні її наслідки [8].

До основних інструментів соціальної політики зараховують: фінансову допомогу; кредити на оплату послуг; безготівкову допомогу; оподаткування; послуги; консультування, рекомендації чи заохочення бажаної діяльності; інформацію; заборону або обмеження певних дій; спеціальні стягнення; правові статуси, угоди; заходи стосовно взаємодії груп населення та установ.

Рис. 4. Динаміка соціальних видатків Державного бюджету України, 2003–2013 рр.

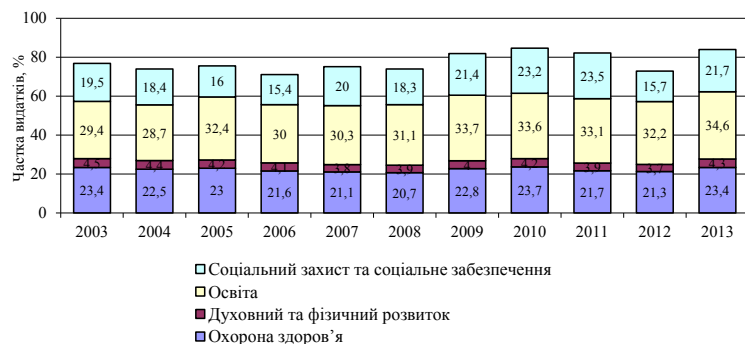

Рис. 5. Динаміка соціальних видатків місцевих бюджетів України, 2003–2013 рр.

Отже, згідно з даними таблиці 5, приріст видатків на охорону здоров'я протягом досліджуваного періоду збільшувався в середньому на 7%, навіть в період фінансової кризи 2008–2009 рр. цей напрям соціальної політики не залишався без уваги з боку держави. Що стосується такого напрямку соціальної політики як духовний і фізичний розвиток, то видатки на його задоволення йшли нерівномірно. Зокрема, протягом більш економічно вдалого періоду 2003–2007 рр. його збільшення було в межах 27%, а протягом 2008–2009 рр. збільшення складало всього в межах 5%, а протягом 2010–2011 рр. навіть суттєве зниження – 7% порівняно з періодом фінансової кризи 2008–2009 рр. У 2012–2013 рр. видатки збільшилися на 12,5%.

Освітні в напрямках нової соціальної політики вбачають підвищення якості освіти за рахунок встановлення нових правил акредитації та ліцензування навчальних закладів; створення незалежної системи оцінки якості вищої освіти; забезпечення фінансової автономії вищих навчальних закладів; забезпечення відповідності державного замовлення реальним потребам ринку праці; реформування дошкільної, середньої, професійно-технічної, позашкільної освіти згідно з європейськими стандартами; інтеграції науки та освіти, створення технологічних та наукових парків, перехід до фінансування наукових досліджень на проектній основі. При цьому з таблиці 5 помітно, що видатки на освіту виділялись дуже нерівномірно, що не вписується в межі окреслених періодів 2003–2007 рр. як період економічного зростання, 2008–2009 рр. – як період економічної кризи та 2010–2013 рр. – як період виходу з кризи. Відповідно до цих періодів ви-

Таблиця 4

Видатки місцевих бюджетів України на соціальну сферу, млн грн [3]

Напрями видатків	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Охорона здоров'я	7356,4	8711,6	11968,4	15638,1	20396,5	26194,4	29029,9	35986,3	38662,9	47085,4	48690,3
Духовний та фізичний розвиток	1407,4	1689,1	2176,1	2938,8	3700,0	4998,5	5113,5	6359,8	6924,1	8152,0	8549,3
Освіта	9242,0	11133,2	16869,0	21662,9	29183,9	39405,1	42847,9	51018,5	59018,8	71304,6	74591,2
Соціальний захист та соціальне забезпечення	6137,6	7137,2	8336,0	11135,9	19297,0	23271,4	27257,8	35223,6	41894,5	34728,4	56515,2
Всього видатків на соціальну сферу	24143,4	28671,1	39349,5	51375,7	72577,4	93869,4	104249,1	128588,2	146500,3	161270,4	188346,0

Таблиця 5

Щорічний приріст видатків Зведеного бюджету на соціальну сферу, (%)

Напрями видатків	2003/2002	2004/2003	2005/2004	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009	2011/2010	2012/2011	2013/2012
Охорона здоров'я	128,8	94,4	127,3	127,5	135,4	125,6	108,9	122,4	109,2	119,6	105,3
Духовний та фізичний розвиток	145,1	131,2	128,0	125,5	131,4	139,2	105,2	138,4	93,3	126,8	100,2
Освіта	122,1	94,0	146,2	126,0	131,2	137,5	109,5	119,6	108,0	117,8	103,9
Соціальний захист та соціальне забезпечення	102,4	150,5	205,8	103,6	117,1	152,7	106,3	132,7	100,9	118,9	115,8

Джерело: розраховано автором

датки на освіту склали в 2004 р. лише 94% від 2003 р., 109,5% в 2009 р. порівняно з 2008 р. і 103,9% в 2013 р. порівняно з 2012 р.

Для наочності вищевикладеного побудовано динаміка частки видатків соціального спрямування в структурі зведеного, державного та місцевих бюджетів України (рис. 2), динаміка соціальних видатків Зведеного бюджету України за досліджуваний період 2003–2013 рр. (рис. 3), динаміка соціальних видатків Державного бюджету України за 2003–2013 рр. (рис. 4), динаміка соціальних видатків місцевих бюджетів України за 2003–2013 рр. (рис. 5).

З позицій сучасних науково-практичних підходів соціальна політика розглядається як ізольований напрям державного регулювання, фактично не пов'язаний з іншими його складовими: структурною, інвестиційною, податковою, грошовою політикою. Це призводить до того, що навіть її обґрунтовані заходи виявляються малорезультативними, ще більше поглиблюють, а не усувають соціально-економічні суперечності в суспільстві. Так склалося, наприклад, з політикою субсидювання зайнятості на державних підприємствах, яка без відповідної кореляції з напрямками інвестиційно-структурної політики зумовила зростання прихованого безробіття [9].

Враховуючи те, що основними пріоритетами соціальної політики на сучасному етапі є захист прав і свобод людей; гарантована участь кожного громадянина в суспільно-політичному житті; задоволення культурних, духовних та освітніх потреб людини, надання їй якісних медичних послуг, забезпечення реалізації демократичних прав і свобод; щорічне зростання реальної заробітної плати, пенсій та інших соціальних виплат.

Спираючись на досвід проведення соціально-економічних перетворень в умовах перехідного періоду, на сучасному етапі необхідно об'єднати концепції соціальної та економічної політики як дієвої цілісної системи державного регулювання. Для досягнення цієї мети, на нашу думку, слід виходити із встановлення співвідношення між економічною та соціальною спрямованістю розвитку ринкової економіки.

Незважаючи на те, що механізми економічного й соціального розвитку мають різну спрямованість, вони органічно доповнюють один одного й у взаємодії забезпечують поступальний рух суспільства в напрямі розбудови соціально орієнтованої ринкової економіки.

Оскільки джерелом для проведення всіх заходів соціальної політики є сфера економіки, то ці заходи можна розглядати як соціально-економічні, а ступені ефективності соціальної політики – як репрезентативні показники економічного розвитку країни.

Останнім відзначеним нами напрямом соціальної політики є захист потреб споживача. Зрозуміло, що кардинальне вирішення проблеми споживання пов'язано з економічними чинниками: зміцненням вітчизняного ринку товарів, капіталовкладеннями у сферу по-

слуг, виваженою ціною та грошовою політикою держави [10]. Проте є специфічне коло завдань соціальної політики. Це індексація доходів населення, дотації на продукти харчування, житло, комунальні й транспортні послуги. Нам здається, що дотації є неефективним засобом соціальної політики, і хоча вони частково надаються за рахунок коштів підприємства, їх слід скоротити, а деякі – усунути. Замість цього варто якнайшвидше відновити індексацію доходів.

Сьогодні індекс купівельної спроможності в Україні є одним із найнижчих у Європі і становить 17,0% від прийнятого за європейську норму (дані Статистичного бюро Європейської комісії).

До того ж продовжується вимивання товарів дешевого асортименту, скорочення обсягу прода-

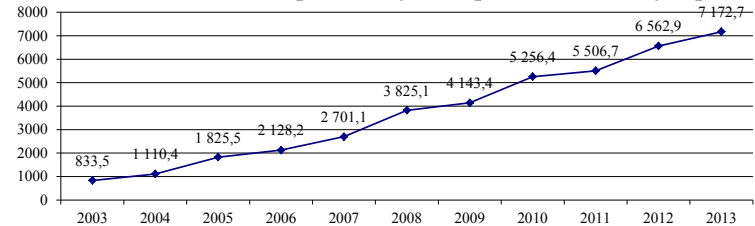

Рис. 6. Динаміка видатків соціального спрямування на душу населення України, грн

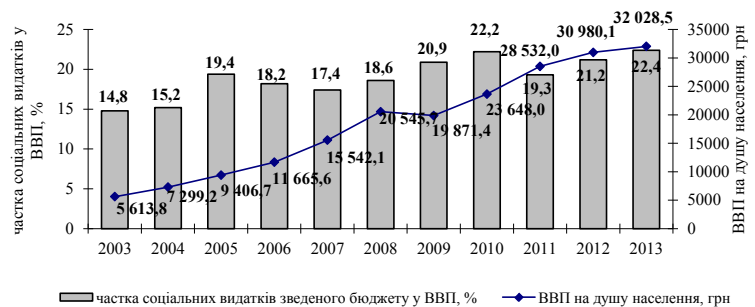

Рис. 7. Соціальні видатки держави та ВВП в розрахунку на одну особу в Україні

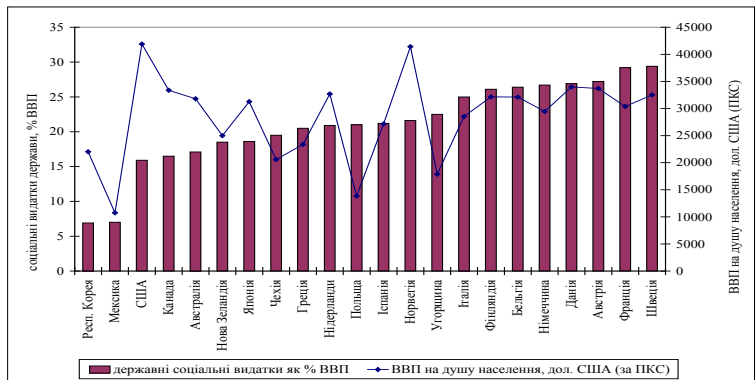

Рис. 8. Соціальні видатки держави та ВВП в розрахунку на одну особу в окремих країнах ОЕСР

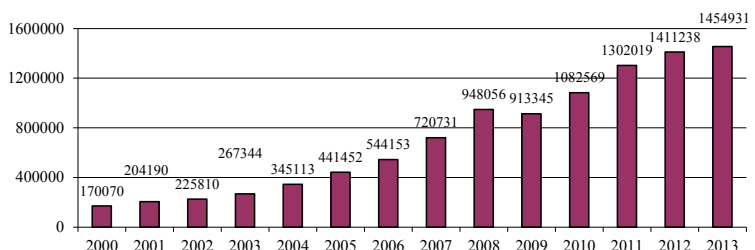

Рис. 9. Динаміка ВВП України у 2000–2013 рр.

жів товарів першої необхідності, проте торгівля алкогольними напоями й тютюновими виробами значно розширилась. Цей напрям соціальної політики є також прерогативою винятково держави, оскільки тільки вона може виконати роль мобілізації коштів на фінансове забезпечення соціального захисту населення України [11]. Реалізація такої ролі вимагає запровадження системи аудиту підприємств, безробітних та коштів, призначених на соціальні потреби; зміцнення технічного й кадрового забезпечення органів Державної служби зайнятості, підвищення ефективності діяльності регіональних органів соціального партнерства.

Висновки і пропозиції. Проведені дослідження з реалізації соціальної політики в Україні дозволяють зробити висновки, що на основі зрушень в економічному просторі України, а також трендів глобальних процесів слід завчасно подбати про попередження можливої нової економічної та фінансової кризи та ідентифікувати певні детермінанти розвитку економіки та соціальної політики на перспективу.

Запропоновані механізми та інструменти реалізації соціальної політики, а саме діагностикою рівня корпоративної культури, механізмами забезпечення сталості корпоративної культури, сприяють досягненню узгодження та встановлення балансу між соціальними та економічними цілями, громадськими та індивідуальними інтересами сприяє зростанню значення етичних компонентів функціонування сучасних підприємств, проявів надійності, соціальної відповідальності кожного працівника.

Сучасні трансформаційні процеси, які відбуваються в Україні, стосуються самої природи людської діяльності, напрямів, зміни переваг і

базових принципів, цінностей індивідів. Вони відображають загальну світову тенденцію до розвитку суспільства і характеризують ті специфічні особливості, які властиві національним системам, окремим організаціям усередині цих систем [4]. Означена подвійність для України проявляється в тому, що процеси трансформації соціально-економічної системи радянських часів у ринкову систему відбуваються з одночасним накопиченням елементів нового інформаційного (постіндустріального) суспільства, формування якого є ознакою розвинених країн Заходу. Загальноцивілізаційні закономірності характеризують зовнішні чинники, які впливають на корпоративну культуру. Це вимагає розробки в Україні чіткої стратегії інноваційного розвитку, стимулювання постіндустріальної економіки, орієнтації на процеси внутрішньої інтеграції економіки і суспільства, реального реформування відносин властивості, вивільнення соціального потенціалу шляхом створення інститутів і механізмів громадянського суспільства, що враховує ознаки і специфіку української національної культури.

У контексті вирішення основних проблем соціальної політики на різних інституціональних рівнях недостатньо уваги приділяється розробці різних «компенсаційних» захисних механізмів для суспільства, які б допомагали його громадянам адаптуватися до специфічних умов формування нових інститутів та інституціонального середовища.

Тому потрібне посилення соціальної орієнтації держави в стратегії її розвитку. Така довгострокова соціально-орієнтована стратегія повинна бути спрямована на посилення економічної активності і мобільності населення, підвищення його доходів та рівня добробуту.

Список літератури:

1. Конституція України: [зі змін. та допов., внесеними Законом України від 01.02.2011 р. № 2952-VI]. – Х.: Фактор, 2011. – 118 с.
2. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2862-17>.
3. Бюджетний моніторинг: аналіз виконання бюджету за 2013 рік [Електронний ресурс] / В.В. Зубенко, І.В. Самчинська, А.Ю. Рудик та ін. // ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження», USAID. – К., 2014. – 80 с. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/news/558/>.
4. Безтелесна Л.І. Соціальна справедливість у солідарній системі пенсійного забезпечення України / Л.І. Безтелесна, Г.М. Юрчик // Україна: аспекти праці. – 2013. – № 5. – С. 21–27.
5. Синицька Е.І. Корпоративная культура как основа гуманизации социального управления экономических систем / Е.І. Синицькая // XIX Международная научно-практическая конференция для студентов, аспирантов и молодых ученых «Оценка и планирование развития экономического потенциала компаний в эпоху рыночных отношений», (Москва, 25–26 окт. 2013 г.).
6. Безтелесна Л.І. Сутність та складові соціальної політики: теоретичний аспект / Л.І. Безтелесна, Г.М. Юрчик // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. – О., 2013. – Вип. 4(44). – С. 15–21.
7. Борецька Н.П. Соціальний захист населення на сучасному етапі: стан і проблеми: моногр. – Донецьк: Янтра, 2001. – 352 с.
8. Єременко В.Г. Соціальна економіка в концепції еволюції соціально-економічних систем / В.Г. Єременко // Економіка України. – 2008. – № 12. – С. 19–28.
9. Синицька О.І. Оцінка стану та факторів формування корпоративної культури економічних систем / В.М. Нижник, О.І. Синицька та ін. // Управління діяльністю промислового підприємства у забезпеченні конкурентних переваг: кол. моногр. – Хмельницький: ХНУ, 2013.
10. Ядранський Д.М. Роль служби зайнятості в системі соціального регулювання ринку праці / Д.М. Ядранський // Ринок праці та зайнятість населення. – 2009. – № 2. – С. 21–24.
11. Широкова М.С. Стратегії економічної поведінки населення України в умовах фінансової кризи 2008–2009 рр. / М.С. Широкова // Соціальні технології. – 2010. – № 45. – С. 36–40.

Синицкая Е. И.

Хмельницкий национальный университет

МЕХАНИЗМЫ И ИНСТРУМЕНТЫ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНОЙ ПОЛИТИКИ

Резюме

Исследованы основные принципы и направления формирования, обеспечения и реализации социальной сферы в Украине, проанализированы финансовые механизмы, инструменты и действия государства, направленные на выполнение своих основных социальных функций: влияние на рынок труда и безработица, регулирование социально-трудовых отношений между работодателями и наемными работниками, предотвращение чрезмерной дифференциации доходов, обеспечения социальной защиты отдельных категорий населения по реализации социальной политики. Так же предложены механизмы и инструменты корпоративной культуры как основы формирования и эффективизации социальной политики Украины.

Ключевые слова: социальная политика, социальные функции, рынок труда, корпоративная культура, безработица, социально-трудовые отношения, механизмы и инструменты реализации социальной политики.

Synytska O. I.

Khmelnytsky National University

MECHANISMS AND INSTRUMENTS SOCIAL POLICY

Summary

The basic principles and directions of the formation, maintenance and implementation of social services in Ukraine analyzed financial mechanisms, instruments and government actions aimed at fulfilling its main social functions: the impact on the labor market and unemployment, regulating industrial relations between employers and employees, prevent excessive income differentiation, ensuring social protection of certain categories of people to implement social policy, the mechanisms and instruments of corporate culture as the basis for the formation more effective and Social Policy of Ukraine.

Keywords: social policy, social functions, labor market, corporate culture, unemployment, Labor Relations, mechanisms and instruments of implementation of social policy.